

ВІДРОДЖЕННЯ. ПЕРШІ КРОКИ

Міста, як і люди, мають свою долю. Одному таланить в усьому, іншому просто не везе. Чорнобиллю, тихому провінційному містечку, про яке донедавна ніхто нічого не знав, кривихлива фортуна визначила особливий статус — стати місцем малого апокаліпсису. Але в його скорботній долі, згідно з біблейською притчею, повчальне переважає трагічне. Місто це все як такі особливе, прославлене, хоч і не звеличене, воно княжого роду, бо розпочало свій родовід з древньої пори, за часів київських князів. На його 800-річному життєвому шляху було всього — і доброго, і злого, веселого і не дуже. Місто це занепадало і від-

роджувалося, знало пори злету та смертельного падіння. І ось дев'ятий рік підряд воно водночас живе і вмирає...

Бути Чорнобиллю відродженням, чи його чекає доля засипаної вулканічним попелом Помпеї? Про це бесіда з архітекторами київського інституту «Енергопроект» Александром Павловичем ГАВРИЛКОМ та Валентином Миколайовичем ГОПКАЛОМ.

— Якщо зробити аналіз відвідин спеціалістами 30-км зони за останні роки, то за ним можна було б простежити послідовність подій, що відбувалися у Чорнобилі. Зараз сюди приїхали архітектори. Це звичайне відродження, чи ваша поява знаменує певну історич-

ну закономірність? Прийшов, як кажуть, ваш час?

Гаврилко: Цілком можливо. Чорнобиль — своєрідна столиця зони відчуження, але ні зовнішнім виглядом і внутрішнім змістом не відповідає такому статусу. Тут знаходиться багато людей. І не один рік. А в яких умовах вони живуть і працюють, ви знаєте краще нас. З часу аварії в Чорнобилі нічого не будувалося, а все, що залишилося від тих часів, застаріло, зносилось чи потребує капітального ремонту. Виходять з ладу водо- та каналізаційні мережі, руйнуються дороги, я вже не кажу про житлові будинки. Наше зав-

дання виправити існуюче становище.

— Це ініціатива вашого інституту, чи замовлення чорнобильських організацій?

Гаврилко: Так, замовником є Адміністрація зони відчуження. Проект називається «Відновлення та реконструкція інфраструктури міста Чорнобилья».

— Що передбачається зробити в першу чергу?

Гаврилко: Проект комплексний. Він охоплює багато проблем, що стоять перед Чорнобилем. В першу чергу слід забезпечити працюючих тут людей сучасними умовами проживання. Необхідно, як і в кожному місті, створити мережу комунальних підприємств, закладів культури та відпочинку, оздоровлення та спорту, магазинів, кафе тощо. Водночас слід подбати про нормальне житло. Щоб люди не тулилися по двох-трьох і більше у кімнаті, а почували себе більш-менш комфортно. Для цього ми ревізуємо житловий фонд, відмічаємо на карті-схемі міста технічний стан будинків з метою використання їх для проживання. В Чорнобилі дуже мало капітальних багатопверхових споруд, десь близько 120 і понад 1800 приватних будинків. Спеціалісти УДК видадуть нам карту забруднення території міста, а з урахуванням стану будинків визначиться місце компактного заселення.

[Закінчення.]

Початок на 1 стор.]

— З дня аварії минуло понад 8 років. Якщо колись така робота могла бути виконана малим коштом і за короткий час, то зараз... Даруйте за відвертість: де ви були раніше?

Гаврилко: Подібних аварій, як на ЧАЕС, у світі не траплялося. Вона охопила величезну територію, і не просто виключила її з народногосподарського користування, а й через підвищені рівні радіаційного забруднення зробила її неможливою для проживання. У перші роки довелося виконувати першочергові завдання — дезактивацію, пілопогащення, водозатримання та ін. Минув час, багато чого зробили, і стало можливим оглянутися, подумати і зайнятися організацією нормальних умов для вахтовиків, тих, хто тут живе і працює.

— Задум хороший. Його підтримає кожен працівник зони. Люди відірвані від дому, від сім'ї, живуть тут, м'яко кажучи, в печерних умовах, працюють по 10 годин на добу. Скільки ж їм чекати цієї адміністративної благодаті?

Гопкало: Зараз важко сказати. Ми розробляємо лише першу частину проєкту — збираємо дані для розробки техніко-економічного обґрунтування, яке після розгляду та детального вивчення експертами різних організацій буде затверджено і після

Відродження. Перші кроки

цього поетапно розроблятиметься робоча документація. Згідно з контрактами ця робота має бути виконана у першому півріччі наступного року.

— В Чорнобилі проживають так звані самосели. Є вони і в селах 30-км зони. Як буде вирішуватися їх доля?

Гаврилко: Що стосується людей, які повернулися і проживають в селах, ми зараз ними не займаємося, бо про це не йдеться в проєкті. Проблеми тих, хто має будинки та проживає у Чорнобилі будуть вирішуватися. Якщо їм можна буде залишитися тут, то слід подбати про задоволення їх потреб і надання їм необхідних послуг. Щоб вони не побиралися на звалищах та біля ідалів.

— Багато організацій, розміщених у Чорнобилі, мають робочі майданчики по всій зоні. Це водоохоронні споруди, могильники, пости дозконтролю, охорони зони, лісові масиви. Якщо у проєкті йдеться не лише про покращення житлових умов, а й робочих місць, то чи враховано створення їх в названих точках?

Гопкало: Мова йде лише про Чорнобиль. До деякої міри можна говорити про вахтове селище Зелений Мис. Замовник висловив бажання зосередити житло у одному компактному місці, щоб ско-

ротити витрати на переїзди та утримання споруд. Ми плануємо переселити вехтовиків у Чорнобиль, і якщо це вдасться, то закрити Зелений Мис для проживання.

Потрібно зазначити, що у проєкті йдеться не лише про житло та побутове обслуговування. Займемося ми також і промисловою. Але трішки пізніше. Потрібно максимально обмежити контингент працюючих у зоні. Адміністрація подала нам список організацій, чисельність персоналу і, виходячи з аналізу та вивчення їх роду діяльності, будуть дані рекомендації, кого залишити в зоні, а які організації можна вивести за її межі.

— Говорячи про промзону, ви мабуть, маєте на увазі і ті промислові підприємства, котрі працювали до аварії, скажімо, річковий порт, його майстерні. На них можна організувати виробництво продукції для потреб зони. Адже зараз ми багато чого завозимо з інших регіонів. Тут є ділова деревина, з часом налагодиться переробка ПАВ. І очищені матеріали знову можна буде пускати в діло. А це робочі місця для виведених за зону людей.

Гаврилко: Це слухне питання. Зараз річка Прип'ять не використовується як водна артерія. Гниють та іржавіють плавзасоби. Можливо їх частково можна використати.

Реставрують даремно і великі промислові майданчики, технічні споруди. Їх потрібно реанімувати. І деяку частину виробництва, необхідного зоні, перенести сюди. Цим займуться спеціалісти, котрі прийдуть після нас.

— Чорнобиль хоч і старовинне місто, однак не на рівні сучасних стандартів. Чьому швидше відповідає Прип'ять. На сьогодні це місто-привид. Яка «планується» його доля?

Гопкало: Восени я був на ЧАЕС і зустрічався з головним інженером та архітектором станції. Й у мене була розмова про станцію та місто Прип'ять. Згідно з проєктом потенційний ресурс станції розрахований до 2007 року. Після цього строку станція можливо буде закрита. Але всі розуміють, що це не будинок, який можна замкнути і залишити. Люди там працюватимуть ще довго, навіть якщо її переобладнають під завод по переробці ПАВ. Вони повинні мати і хороше житло і задовільне обслуговування, бо не всі живуть у Славутичі і мають квартири.

Доля Прип'яті поки що невідома. На сьогодні питання про неї не стоїть на порядку дня.

Юлій КРИВЕНОК.

В атомному місті Прип'яті.

Фото Миколи ХРІЄНКА [ВО «Чорнобильська АЕС»].